

JORDI CAMÍ, metge i catedràtic de Farmacologia, director de la Fundació Pasqual Maragall

“El millor remei contra l'Alzheimer, per ara, és algú disposat a cuidar el malalt”

LA CAPITAL BIOMÈDICA

Barcelona és una de les capitals mundials de la biomedicina, i en aquest context ocupa un lloc destacat Jordi Camí i Morell (Terrassa, 1952). Fa 10 anys que està al davant del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB) i en fa 5 que dirigeix la Fundació Pasqual Maragall, creada per l'expresident de la Generalitat i la seva família per lluitar contra l'Alzheimer. La neurociència és ara l'obsessió d'aquest metge especialista en farmacologia, investigador i professor, que ha destacat també pels seus treballs sobre les anomenades *drogues d'abús*. En les seves estones lliures, l'art i la màgia són les seves passions.

JORDI PUIG

Vic

Jordi Vilarrodà Quants catalans malalts d'Alzheimer tenim en aquests moments?

Ara es calcula que hi ha entre 120.000 i 130.000 famílies afectades. Si no troben cap remei –que no el tenim– que freni l'evolució d'aquesta malaltia, cada 20 anys es doblarà el nombre d'afectats. I l'any 2050 es triplicarà.

Com està la investigació científica de l'Alzheimer? Vostè parla de frenar la malaltia, no de curar-la...

I sobretot, evitar que acabi essent massa tard. L'Alzheimer és una de les malalties més prevalents del planeta que encara no té un tractament efectiu. Quan es diagnostica, desgraciadament, el cervell està prou *espatllat*. Amb la recerca científica anem coneixent el perquè de les coses, i això ens permet dissenyar medicaments. Però quan s'han provat en gent malalta, han estat poc efectius. De moment, el remei més important que tenim és algú disposat a cuidar-te.

Vol dir que hi ha un Alzheimer latent, abans que es manifesti?

Les pistes que tenim ens han dut a la convicció –que ara crec compartida per la comunitat científica– que aquesta malaltia comença uns 10 anys abans de manifestar-se. Com altres malalti-

es, per cert... això no ha d'esperar ningú. Les alteracions biològiques que observem en algú que pateix la malaltia –l'acumulació de la proteïna amiloide, que va destruint zones del cervell– s'inicia 10 o 20 anys abans. Des del moment que es diagnostica, passen 10 o 15 anys més de progressiu deteriorament en què, més enllà que afecti la personalitat i la memòria, el malalt acaba perdent la pròpia identitat. Potser quan s'arriba al diagnòstic és una fase final de la malaltia.

I abans d'això no dona cap senyal evident, cap símptoma?

Els anys anteriors, la persona està perfectament bé, no té cap problema. També hi ha gent amb alteracions importants que, per sort d'elles, moren abans que tinguin temps d'arribar a ser diagnosticats d'Alzheimer. Per tant, l'estratègia a què dediquem tots els nostres recursos és la prevenció.

Com es pot detectar una malaltia que no dona cap símptoma en aquesta capsatancada del cervell?

Efectivament, el cervell no el podem obrir i tancar per prendre'n una mostra. Però avui podem saber coses del cervell de dues o tres maneres, des de fora i de manera no invasiva, per veure'n l'estructura i la funcionalitat. Les que estan evolucionant més són les tècniques de la

neuroimatge: sobretot la ressonància magnètica i la tomografia per emissió de positrons –PET, les sigles en anglès–. Aquesta consisteix a administrar a la persona uns productes marcats radioactivament –sense ser tòxics– que tenen la rara habilitat de fixar-se durant uns segons en les proteïnes amiloides. Llavors podem fer una *fotografia* dels llocs on aquest producte es fixa, i saber quantes proteïnes hi ha, en quina quantitat. Podem estudiar la història natural de la malaltia si hi ha persones que es deixin examinar al llarg del temps. Que poden estar perfectament bé, però que considerem en un moment determinat que estan en risc de patir Alzheimer. I els convidarem a provar els medicaments. Per fer-ho possible, a la Fundació Pasqual Maragall hem posat en marxa una infraestructura de persones.

Un grup de voluntaris?

És una cosa molt complexa que vàrem començar l'any 2013, i que és possible grà-

ENTREVISTES A VIC

Jordi Camí va ser a Vic, convidat per EL 9 NOU i EL 9 TV. L'any 2010 va presentar la Fundació a Vic, amb el mateix Pasqual Maragall, i ara ja hi ha voluntaris osonencs que hi col·laboren.

cies al suport directe de La Caixa. Hem creat el col·lectiu AIFa (Alzheimer Famílies), on ara hi ha 2.750 persones de Catalunya d'entre 45 i 75 anys, la majoria fills de malalts d'Alzheimer. Estan fent una contribució molt important de cara a les properes generacions. Seria incorrecte dir que al ser fills tenen més predisposició, però sí que són persones molt motivades. Els hem fet estudis molt exhaustius, tenim una primera informació genètica, a alguns els hem fet ressonàncies... Aquesta cohort de voluntaris serveix tant per entendre la història natural de la malaltia com per fer prevenció.

Es fa només a Catalunya?

A la Fundació Pasqual Maragall vàrem començar l'any 2013, i aquest 2015 ja s'ha generalitzat a tot Europa. Hi ha una coalició amb suport econòmic de la Unió Europea i de la patronal farmacèutica on participen 35 centres europeus, i que tenim el goig de dir que nosaltres coliderem juntament amb els britànics. Com més persones hi hagi per provar, més i millor informació tindrem per fer l'abordatge de l'Alzheimer.

Què s'aconseguiria si es detectés abans l'Alzheimer?

En persones que tenen els canvis biològics de què parlava, volem intervenir quan considerem que estan en

risc de desenvolupar-lo. Els medicaments que han fracassat quan la persona ja està malalta potser serien efectius per endarrerir el procés. Només que fossin capaços de retardar cinc anys l'aparició dels símptomes –i aquest és un regal que tothom compraria– reduiríem els casos a un terç o potser a la meitat. Lamentablement, les solucions potser no arribaran per als que ja estan malalts.

La gent diem que abans no n'hi havia tant, d'Alzheimer...

No teníem temps de desenvolupar-lo, o es diagnosticava com a *demència senil*. Abans ens moríem d'altres coses, d'unes febres de Malta o d'una tuberculosi, i ara, com que vivim més anys perquè tot això és curable, veiem més casos de càncer o d'Alzheimer.

Podem fer alguna cosa, en la nostra vida quotidiana, per disminuir el risc de patir Alzheimer?

Comencem a tenir alguna informació sobre hàbits de vida que van a favor de la prevenció primària. En general, les bones pràctiques que s'han demostrat tan efectives per disminuir la morbiditat cardiovascular –aquella lletania de la dieta raonable, exercici moderat, no fumar– també funcionen. Per simplificar, tot allò que és bo per al cor també és bo per al cervell.